MALTA

QORTI CIVILI, PRIM AWLA
MALTA

ONOR. IMHALLEF
SCIBERRAS PHILIP LL.D.

Seduta tal-21 ta' Ottubru, 2002

Citazzjoni Numru. 300/1988/2

Estelle Azzopardi Vella u John Azzopardi Vella

Vs

Michael Muscat

Il-Qorti,

Rat l-att tac-citazzjoni li bih l-atturi premessi d-dikjarazzjonijiet necessarji u moghtija l-provvedimenti opportuni.

Premess illi l-konvenut huwa l-proprjetarju tal-fond Michael Muscat Jewellery, Bisazza Street, Sliema li jinsab sottopost ghall-appartament proprjeta` tar-rikorrent;

Premess illi l-atturi huma proprjetarji ta' l-appartament soprastanti fil-blokk ta' appartamenti Lyons Range, Bisazza Street, Sliema;

Premess illi l-konvenut ricentement beda jaghmel alterazzjonijiet strutturali fil-fond fuq imsemmi liema alterazzjonijiet strutturali qeghdin jikkawzaw dannu lill-appartament soprastante proprjeta` ta’ l-atturi u qeghdin ikunu fondi ta’ periklu serju ghal dawn l-appartamenti kif ukoll ghan-nies li jabitaw fihom;

Premess illi barra minnhekk il-konvenut wahhal ingenju u injam ma’ l-appartament ta’ l-atturi minghajr il-permess taghhom;

Premess illi in esekuzzjoni ta’ dawn ix-xoghlijiet fil-hitan komuni l-intimat ma osservax id-distanzi u kondizzjonijiet necessarji li skond il-ligi u regolamenti tal-PAPB kellu josserva;

Premess illi l-istess xoghlijiet il-konvenut okkupa spazju li jappartjeni esklusivament lill-atturi u cioe` haffer l-isqaq kif ukoll taht il-hanut u b’hekk okkupa s-sottoswol u l-isqaq ma kienx jappartjeni lilu imma biss lill-atturi;

Premess illi dan il-mod il-konvenut gie kkommetta spoll ricenti ghad-dannu ta’ l-attur billi dawn ix-xoghlijiet u opri saru biss dawn l-ahhar ftit gimghat;

Talbu ghalhekk l-istess atturi lil din l-Onorabbli Qorti sabiex:-

1. Tikkundanna lill-konvenut jispurga l-ispoll kommess ghad-dannu ta’ l–atturi kif fuq inghad;

2. Tiddikjara li x-xoghlijiet li qieghed jaghmel fil-fond proprjeta` tieghu huma ta’ periklu ghall-appartamenti ta’ l-atturi kif ukoll jivvjolaw ir-regoli tal-ligi dwar id-distanzi li kellu josserva il-konvenut u l-kondizzjonijiet tal-premess lilu moghti mill-PAPB;

3. Tikkundanna lill-istess konvenut ghalhekk ipoggi kollox fl-istat prestin tieghu fi zmien qasir u perentorju li jigi lilu prefiss minn dina l-Qorti u in difett jigu awtorizzati l-istess

atturi jaghmlu dawn ix-xoghlijiet ghas-spejjez tal-konvenut taht direzzjoni ta’ perit nominat;

4. Tikkundanna lill-konvenut ihallas l-ispejjez ta’ din il-kawza;

B’riserva ta’ kull dritt ghad-danni spettanti lill-atturi;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta’ l-istess atturi, u l-lista tax-xhieda minnhom indikati flimkien ma’ l-elenku tad-dokumenti esebiti;

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet tal-konvenut illi fiha huwa eccepicca:-

Illi preliminarjament l-atturi ma setghux legalment jesperixxu l-azzjoni odjerna bil-mod kif ghamluha peress li John Azzopardi Vella mhuwiex proprjetarju tal-fond sovrastanti dak ta’ l-eccipjent u Estelle Azzopardi Vella ma ghandhiex l-amministrazzjoni ta’ l-istess fond u ghalhekk l-eccipjent ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju bl-ispejjez kontra l-atturi;

Illi minghajr pregudizzju ghall-ewwel eccezzjoni l-eccipjent ma kkommetta ebda spoll ghad-danni ta’ l-atturi u x-xoghlijiet li ghamel ghamilhom fil-proprjeta` tieghu u mhux f’dik ta’ l-atturi u inoltre ma kkaguna ebda danni kif qeghdin jallegaw l-atturi;

Illi minghajr pregudizzju ta’ l-ewwel tlett eccezzjonijiet ir-raba’ talba hija inutili u intiza biss biex izzid l-ispejjez u ghalhekk f’kull kaz l-ispejjez taghha ghandhom isofruhom l-atturi;

Salv eccezzjonijiet ulterjuri;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta’ l-istess konvenut, u l-lista tax-xhieda minnu ndikati;

Rat id-digriet tat-23 ta’ Mejju 1988 li permezz tieghu gie nominat bhala perit tekniku l-AIC David Pace biex ifittex u jirrelata wara li jiehu konjizzjoni tat-talbiet ta’ l-atturi u l-eccezzjonijiet tal-konvenut u jaghmel l-osservazzjonijiet kollha li ghandhom x’jaqsmu mal-kaz;

Rat ir-relazzjoni ta’ l-imsemmi perit tekniku li tinsab a fol. 57 *et sequitur* tal-process u li giet minnu debitament konfermata fl-Udjenza tat-3 ta’ Novembru 1994;

Rat ukoll id-digriet tal-5 ta’ Gunju 1995 li permezz tieghu gew nominati bhala periti addizzjonali AIC Rene` Buttigieg, AIC Frederick Doublet u Dr. Philip Manduca;

Rat ir-relazzjoni ta’ l-imsemmi periti addizzjonali li tinsab a fol. 126 *et sequitur* tal-process u li giet minnhom debitament konfermata;

Semghet lix-xhieda in eskussjoni tal-periti addizzjonali;

Semghet it-trattazzjoni ta’ l-abbli difensuri;

Rat in-noti pprezentati mill-istess difensuri;

Rat l-atti kollha tal-process;

Ikkunsidrat:-

Huwa principju generali tad-dritt illi n-natura ta’ l-azzjoni ghandha tkun dezunta mit-termini ta’ l-att li bih jinbdew il-proceduri. Meta, imbaghad, dawn it-termini ma jkunux daqstant cari l-gurisprudenza taghna evolviet il-principju, ormai sekolari, li jghid u jafferma illi “*l’indole di una azione non devesi tanto desumere dalle espressioni, piu` o meno esatte, onde e` formulata la domanda, quanto dal suo oggetto e dallo scopo a cui tende.”* – “**Lloyd –vs- Scicluna”, Vol XVII P II p 26**;

Dan qed jigi rilevat mhux biss ghall-iskop tad-determinazzjoni tax-xorta ta' azzjoni izda wkoll in vista ta' l-ewwel eccezzjoni sollevata mill-konvenut li tghid li l-atturi ma setghux legalment jesperixxu l-azzjoni odjerna bil-mod kif ghamluha billi l-attur John Azzopardi Vella mhux proprjetarju, mentri l-attrici Estelle Azzopardi Vella ma ghandhiex l-amministrazzjoni ta' l-istess fond sovrastanti dak tieghu;

Issa minn ezami tac-citazzjoni intavolata mill-atturi hu evidenti illi meta istitwew din il-procedura kelhom fil-hsieb taghhom li jippromwuovu l-*actio spolii.* Din l-kostatazzjoni hi konfermata mid-dicitura adoperata minnhom fil-premessi, ad exemplum, fejn allegaw illi bix-xoghlijiet li ghamel "il-konvenut gie li kkommetta spoll ricenti ghad-dannu ta' l-atturi ..." In effetti wkoll l-ewwel u t-tielet domandi attrici huma diretti versu r-reintegranda;

Din id-determinazzjoni tan-natura ta' l-azzjoni ghandha twiegeb tajjeb l-ewwel eccezzjoni, anke minghajr ebda valutazzjoni tal-fatti processwali, in kwantu, kif pacifikament stabbilit, possessur, li ma huwiex ukoll proprjetarju, jista' permezz ta' azzjoni possessorja jitlob li jigi re-integrat ghal pussess. In effetti tali azzjoni tista' tigi esperita wkoll anke minn semplici detentur;

Kif taraha din il-Qorti l-unika diffikolta` hi dik li tinsorgi mit-tieni domanda attrici fejn qed tintalab dikjarazzjoni dwar li x-xoghlijiet huma ta' periklu, jivvjolaw ir-regoli tal-ligi dwar id-distanza u l-kondizzjonijiet tal-permess tal-bini;

Mit-termini kif formulati din id-domanda jista' jinsorgi d-dubju jekk fl-azzjoni prezenti hix involuta anke xi wahda mill-azzjonijiet, ukoll possessorji, previsti mill-Artikoli 538 u 539 tal-Kodici Civili jigifieri l-azzjoni ta' denunzja ta' opra gdida, u l-azzjoni maghrufa bhala "*de damno infecti*";

Minn ezami, anke superficjali ta' l-att promotur, ma jidhirx li jikkonkorru xi wahda minn dawn iz-zewg azzjonijiet. Bhal fil-kaz a Vol. XXIX P II p 611 jista' jinghad li l-bazi ta' l-azzjoni ezaminata, anke fejn jissemmew l-alterazzjonijiet, ma humiex strettament id-dannu, tant li

ma tinsab dedotta l-ebda talba kundannatorja dwar dan, izda pjuttost il-molestja possessorja. Fil-fatt lanqas ma jidher li t-talba, purament dikjaratorja, tikkontjieni fiha termini espliciti u precizi li minnhom jista' jigi inferit li l-indoli tat-tieni domanda tirrientra f'xi wahda miz-zewg azzjonijiet dettati mid-disposizzjonijiet fuq imsemmija tal-ligi;

Dan stabbilit, huwa ben assodat illi "f'kawza ta' spoll 'de recenti', jew privileggjat ma ghandux jitqies hlief il-pussess jew detenzjoni ta' l-ispoljat u l-ispoll ta' l-ispoljatur" (**Vol XXXII P II p 238**);

Dan ifisser li f'azzjoni ta' din ix-xorta dak li jikkoncerna mill-qrib lill-gudikant hi t-tutela tal-pussess u li jassikura, fejn hekk jinhass mehtieg, illi kull att arbitrarju li jmur kontra l-volonta` tal-persuna spoljata jigi mwarrab u l-persuna spoljata debitament reintegrata – *spoliatus ante omnia restituendum;*

Ezami tal-provi u ta' dak espress mill-periti gudizzjarji nominati f'din l-istanza jidher li ghal xi raguni l-kwistjoni ma baqghetx fuq il-binarju ta' l-azzjoni possessorja, u, anzi giet stradata fuq aspetti u konsiderazzjonijiet ohra li tbeghdu kemm xejn wahda mir-regoli ta' din l-azzjoni. Dan qed jigi rilevat in vista ta' dak stabbilit mill-Artikolu 791 tal-Kap. 12 li jrid li f'azzjoni ta' spoll ma jkunx ammissibbli hlief eccezzjonijiet dilatorji;

Huwa veru wkoll mill-banda l-ohra illi d-diffikulatajiet procedurali f'kazijiet ta' din ix-xorta jinqalghu ghax il-gurisprudenza taghna mhijiex wahda univoka u konkordi ghal kollox, kif hekk gie osservat mill-Qorti ta' l-Appell fid-decizjoni fl-ismijiet "**Grezzju Caruana et –vs- Joseph Degabriele**", 2 ta' Novembru 1999;

Hekk per ezempju filwaqt li xi sentenzi jaffermaw r-regola rigida tal-projbizzjoni tal-kumulu tal-petitorju mal-possessorju ("**Alfredo Cachia Zammit et –vs- Raffaele Barbara**", Prim' Awla, Qorti Civili, 27 ta' Novembru 1959), ohrajn jirritjenu li jista' jkollok cirkostanzi fejn jinhass necessarju li b'xi mod jigi delibat il-petitorju sabiex

jirrizultaw il-limiti tal-pussess ta' l-attur u t-titolu tal-konvenut (**Vol. XXIV P I p 451; Vol. XXXIII P II p 642**). Ohrajn segwew il-linja li addirittura taghmel possibbli l-konversjoni mill-possessorju ghal petitorju meta t-termini tac-citazzjoni dan jaghmluh possibbli (**Vol. XXIX P I p 753; "Carmelo Galea –vs- Robert Mifsud"** Appell, 10 ta' Gunju 1991). Sitwazzjoni din li mhix konsentita fil-kaz taghna. Inoltre din il-Qorti lanqas ma tikkondividi din il-linja fil-kaz ta' azzjoni merament possessorja;

Fil-kaz *de quo agitur* mit-termini tac-citazzjoni, l-Qorti ma jidhriliex li hu l-kaz li ghandha tabbraccja l-linja li taghmilha necessarju u impellanti li tallontana ruhha mill-konsiderazzjonijiet bazici ta' l-azzjoni ta'spoll. Liema konsiderazzjonijiet jiddettaw fl-ewwel lok u fuq kollox illi l-atturi kellhom jippruvaw li fil-mument li sehh l-att spoljattiv, allegat minnhom, huma kellhom "*un possesso di fatto*", (**Vol. XXVIII P I p 505**), jew "possesso effettivo", anke wiehed qasir hafna u sahansitra momentaneu (**Vol. XXXVII P II p 642**). Jekk l-atturi ma jirnexxux f'din il-prova l-azzjoni taghhom hi destinata li tfalli;

Isegwi illi dak li kellu jigi determinat ukoll f'din il-kawza hu jekk bix-xoghlijiet intraprizi mill-konvenut gietx kolpita xi art fil-pussess ta'l-attur, u dan indipendentement ukoll mill-fatt dwar min hu sid l-istess art;

Issa biex jigi stabblit dan kollu, tenut ukoll qies tal-fatt illi mhux kontestat illi l-konvenut tassew ghamel xoghlijiet, kif hekk allegat mill-atturi, il-Qorti hatret, kif gja fuq accennat, periti teknici u ohrajn addizzjonali biex jestendulha rapporti dwar dak li kellu jigi stabbilit;

Minn dawn ir-rapporti jitnisslu dawn ir-riflessjonijiet:-

(a) Kwantu ghal fatt ta' l-okkupazzjoni ta' l-ispazju ta' l-iskavar taht il-bankina u l-isqaq, li ghall-bidu l-atturi, skond il-premessi tac-citazzjoni, kienu qed isostnu li kien proprjeta` esklussiva taghhom u aktar tard disdett minnhom (seduta 2 ta' Gunju 1989), gie ritenut illi din it-tezi attrici mhix sostenuta billi din l-art mhix proprjeta` taghhom. Certament ukoll ma kinitx fil-"pussess"

taghhom, kif din it-terminologija hi definita fl-Artikolu 524(1), anke ghaliex din l-art jew spazju tappartjeni lid-demanju pubbliku u taghha l-atturi ma jistghux jiksbu l-proprjeta`;

(b) Kwantu ghall-aspett tal-permessi tal-bini u l-kontravenzjonijiet inerenti ghalihom dak dettat mill-ewwel perit tekniku f'para. 12 tar-relazzjoni tieghu hu sa' certu punt korrett. Dan diment ma jinstabx li l-atturi ma humiex ukoll pregudikati jew lezi lilhom xi dritt bil-fatt ta' xi kostruzzjoni kontravenzjonali, f'liema kaz huma jkollhom dritt jirrikorru quddiem l-awtoritajiet kompetenti, fejn jezistu organi appozitament stabbiliti, b'regolamenti jew b'ligi, li kapaci jassikuraw adempjiment mit-titolar tal-permess. Ikollhom s'intendi dritt ukoll jadixxu lill-awtorita` gudizzjarja;

(c) Dwar il-fatt ta' l-iskavar fis-sottoswol tal-korp ta' bini is-sitwazjoni toffri certa diffikulta billi fil-fehma tal-gudikant sedenti l-periti relaturi, in partikolari dawk addizzjonali, jaghtu stampa neboluza u mhux ghal kollox assenti minn oskurita`;

Il-kwezit li kellhom jopinaw fuqu fix-xorta ta' kawza trattata kellu jkun wiehed pjuttost semplici u cioe` jekk l-atturi kellhomx il-pussess tas-sottoswol flimkien mal-konvenut u jekk dan ta' l-ahhar uzurpax b'dak li ghamel id-drittijiet possessorji taghhom. Dan qed jigi rilevat in kwantu jekk ir-risposta taghhom tkun fl-affermattiv hi ormai dottrina guridika indiskutabbli, u l-gurisprudenza hi konkordi, li f'kazijiet simili fuq dan il-punt, hija ammessa bejn il-konsorti l-azzjoni ta' spoll (Vol. VI p 80; Vol. XVI P II p 214; Vol. XXXV P II p 365; "**Peter Ripard et –vs- Alf. Fenech et**" Appell, 19 ta' Mejju 2000);

L-ewwel perit tekniku hekk ippuntwalizza f'para. 18 tar-rapport tieghu dwar il-fatt ta' l-iskavar u tqattigh tal-blat:

"... jirrizulta ippruvat illi dan it-tqattigh twassal sal-wicc tal-blat taht il-pedamenti. Il-pedamenti mhumiex biss tal-bini ta' l-attur izda wkoll tal-hanut tal-konvenut, billi dan qieghed tahtu.";

Zied jigi aggunt minn dan il-perit relatur: “Ghalhekk m’huwiex car ta’ min huma l-pedamenti, pero` anke jekk jitqiesu bhala komuni u mhux biss ta’ l-atturi d-disposizzjonijiet tal-ligi xorta gew miksura.”;

Minn naha taghhom il-periti perizjuri ghall-bidu irritenew illi s-sottoswol huwa proprjeta` esklussiva tal-pjan terren, viz. tal-konvenut, u dan biex isahhu l-argument illi l-atturi ma ippruvawx li kellhom il-pussess tieghu. Ara ir-risposta 8 ghad-domandi posti lilhom mill-avukat ta’l-atturi (fol. 154). Taht it-tirocinju, imbaghad, ta’ l-eskussjoni huma ma dehrux daqstant konvinti;

Fuq dan l-aspett dina l-Qorti tinklina aktar lejn il-veduta ta’ l-ewwel perit tekniku u tasal biex issostni l-opinjoni prevalenti illi l-pedamenti jservu ta’ sostenn u ta’ utilita` ghal fondi kollha, ta’ fuq u ta’ taht, u ghalhekk ghandhom jitqiesu komuni;

Din il-fehma hi msahha anke minn dak li jinghad bhala gwida fl-Artikolu 5(a) ta’ l-Att XXIX ta’ l-1997 – “Att dwar il-Condominia” (Kap. 398) – anke jekk dan l-Att ma jghoddx ghal kaz *de quo. Inter alia* dan id-dispost jinkludi bhala ‘partijiet komuni’, “l-art li fuqha jkun mibni l-condominium, il-pedamenti, ... u b’mod generali, kull parti ohra tal-proprjeta` li ghandha ghan tintuza b’mod komuni.”;

Fil-kummentarju ghall-Artikolu 1117 tal-Kodici Civili Taljan, li fuqu d-disposizzjoni taghna hi modellata, Cian u Trabucchi (“Commentario breve al Codice Civile”, Edizione 2002) jaffermaw illi “*la presunzione di proprieta` del suolo comune importa, in vista del combinato disposto del presente articolo e dell’ art. 840 (*korrispondenti ghall-Artikolu 323 tal-Kodici Civili taghna*) che il sottosuolo sia pure di proprieta` comune, con riguardo anche alla funzione di sostegno che esso svolge per la stabilita` del fabbricato*”;

Naturalment kif hekk jinghad fl-Artikolu 5 ta' l-Att imsemmi dan hu hekk meqjus "kemm-il darba ma jirrizultax xort' ohra mit-titolu tas-sidien ta' l-oqsma separati, jew sakemm

ma jkunx hemm qbil mod iehor bejn il-condominia b'att pubbliku";

Stabbilit dan il-punt, il-ligi taghna tahseb li kull wiehed mill-ko-propjetarji ma jistax jinqeda bil-haga kontra l-interessi tal-komunjoni (Artikolu 491 (b) Kodici Civili). Aktar importanti mbaghad hi l-precizazzjoni li ebda wiehed mill-ko-proprjetarji ma jista' jaghmel ebda tibdil fil-haga komuni minghajr il-kunsens tal-komproprjetarji l-ohra, lanqas jekk il-komproprjetarju jidhirlu li t-tibdil kien ta' gid ghal kulhadd (Artikolu 493, Kodici Civili), haga li, fil-kaz prezenti zgur ma tokkorrix ghax il-gid huwa ghall-konvenut biss;

Gja gie spjegat *supra* illi azzjoni ta' spoll tista' tigi esperita minn kompossessur kontra kompossessur iehor. Fir-rigward gie affermat dan it-taghlim agguntiv:-

"Li, pero` ghall-ezercizju ta' din l-azzjoni bejn konsorti hija <u>indispensabbli</u> l-prova li l-innovazzjonijiet deprekati kienu ta' pregudizzju ghall-komunjoni (Vol. X p 287). B'innovazzjonijiet gie dejjem miftiehem li huma dawk l-alterazzjonijiet fil-haga komuni li jtendu biex ibiddlu d-destinazzjoni, l-istat u l-konsistenza tal-haga komuni, u dawk il-kostruzzjonijiet li jbiddlu n-natura tal-haga (Vol. XIX P II p 44; Vol. XXXII P II p 50) - "**Caterina armla Gerada -vs- Joseph Vella**, Prim' Awla, Qorti Civili, per Imh. E. Magri, 28 ta' Gunju 1965;

B'segwitu ghal dan il-hsieb gie rilevat illi "dan l-element ta' pregudizzju ghandu jitqies allura li hu element essenzjali u addizzjonali mat-tlett rekwiziti klassici ta' l-*actio spolii*" u cioe` *(a) possedisse (b) spoliatus fuisse (c) infra bimestre deduxisse*" - "**Maria Dolores Fenech et -vs- Charles Mifsud**", Appell, 7 ta' Ottubru 1997;

Mill-qari tal-premessi u tat-talbiet dan l-element jirrizulta raffigurat sew fic-citazzjoni. Jifdal li jigi investigat jekk dan l-istess element jitrapelax mill-provi;

Dak li jikkoncerna mill-qrib l-aspett hawn dibattut, dejjem konsidrat ix-xorta ta' azzjoni *de quo*, mhumiex tant ix-xoghlijiet li saru mill-konvenut fil-fond proprju tieghu u li

ghalihom jirreferi l-ewwel perit f'para 15 tar-rapport tieghu, izda pjuttost ix-xoghlijiet ta' skavar fis-sottoswol u li dwaru gja inghad li ghandu jitqies komuni bejn il-possessuri tal-pjani diversi;

In kwantu ghal verifiki dwar hsarat strutturali l-ewwel perit tekniku donnu a prima vista jikkontradici ruhu. Dan qed jigi rilevat billi fejn f'para 18 jghid li "x-xoghol li sar ma kkawzax hsara strutturali", immedjataent wara, f'paragrafu 19, isostni illi t-tqattiegh tal-blat, l-istess bhal ftuh ta' l-aperturi, gab effett negattiv fuq is-sahha strutturali. B'danakollu meta l-hsieb tal-perit relatur jigi valutat sew mill-vicin isib illi ghalkemm fil-mument attwali ta' l-ispezzjoni tieghu ma irravvisa l-ebda dannu strutturali effettiv eppure s-sahha strutturali li kellu qabel l-fabbrikat iddghajjfet b'rizultat tax-xoghlijiet. Ma' din il-kostatazzjoni ta' indole strettament teknika hemm l-opinjoni addizzjonali illi tati fidi lill-effett negattiv fuq is-sahha strutturali u cioe` l-effett daqstant konsegwenzjalment negattiv fuq "il-possibilita` ta' zvilupp li jkun jinkludi bini ta' aktar sulari.";

Meta dawn il-fatti u kostatazzjonijiet jitqieghdu fil-qafas tal-principji dottrinali u gurisprudenzjali ghandu jkun bil-wisq ovvju ili l-att tal-konvenut incida sew fuq il-haga komuni, u li bhala tali ma jistax ma jitqiesx wiehed spoljattiv gjaladarba, "*oltre alla privazione del potere di fatto in danno della vittima del comportamento lesivo"* gab ukoll "*l'impossessamento da parte dello spoliator*" (Masi, Tr. Rescigno, VIII, 463). Hekk ukoll l-att gab modifika fin-natura u l-konsistenza tal-haga u dan fis-sens tad-decizjoni citata "**Gerada -vs- Vella**";

Konsegwentement din il-Qorti hi tal-fehma illi limitatament ghax-xoghlijiet ta' skavar fis-sottoswol dawn ghandhom jikkwalifikaw bhala att spoljattiv billi saru a detriment ta' l-atturi u bi pregudizzju ghalihom;

Tezisti pero` diffikolta ta' karattru tekniku-guridiku. Kemm hu guridikament koncepibbli u possibbli illi f'kawza merament ta' spoll il-Qorti tista' tordna alternattivi bhal rinforz jew xoghlijiet ohra li ma jkunux idonei u li jwasslu ghar-reintegrazzjoni ta' l-istat ta' l-affarijiet anterjuri ghall-

att illecitu? Dan in partikulari ghall-fatt ovvju illi l-iskavar gab tqattiegh fis-sottoswol li mhux kapaci jigi repristinat;

F'dan il-kuntest il-gurisprudenza Taljana tikkontendi "*che l'azione di reintegrazione e` improcedibile quando la res sia venuta totalmente a mancare per distruzione (Cassazione 82/3635; 85/3731 u 85/1745) o abbia perso l'idoneita` rispetto alla propria originaria destinazione, alla quale vi vorrebbe recuperarla (Cassazione 78/2701)*";

Cionostante, skond kif jirrilevaw it-trattisti <u>Cian - Trabucchi</u> fl-opra omonima taghhom fuq riferita`, id-duttrina legali sostniet illi fejn ir-restituzzjoni jew repristinar ma huwiex possibbli, l-gudikant jista' jaghti provvediment ta' kundanna pekunjarja jew provvediment kawtelarju mahsub biex jillimita d-dannu ('<u>*reintegra per equivalente*</u>');

Dan il-kuncett tar-"*reintegra per equivalente*" ma huwiex aljen fil-kazistika taghna partikolarment f'materja ta' rizarciment ta' danni;

F'kawza fejn ukoll tqajmet id-diffikulta relattiva ghall-istat ta' deperiment tal-materjal fejn saret il-hsara qabel il-habta gie ragunat illi "di regola d-danneggat ghandu dritt jikkonsegwixxi risarciment li jirrientegra l-patrimonju tieghu minn kull konsegwenza ekonomika ta' l-event dannuz u ghalhekk f'kaz ta' risarciment "*par equivalent*" dan ghandu jikkonsisti f'somma li tekwipara l-valur ta' l-utilitajiet mitlufa" - "**Antonio Zammit -vs- Mario Calleja**", Appell, Sede Inferjuri per Imh. J. Cremona, 12 ta' Jannar 1977;

Fic-cirkostanzi dina l-Qorti taccetta u ser thaddem dan il-principju generali regolanti l-kwistjoni. B'danakollu qabel ma tghaddi 'l quddiem u tipprovdi definittivament fuq il-materja, jinhass opportun illi l-Qorti tkun gwidata minn espert tekniku.

Ghal dawn il-motivi;

Taqta' u tiddeciedi illi l-konvenut ikkommetta spoll di fronte ghall-atturi bix-xoghlijiet minnu ezegwiti fis-sottoswol

b'dan illi ghal fini ta' l-ewwel u tat-tielet domandi dawn qeghdin ghalissa jithallew sospizi ghal gudizzju finali wara li jigi accertat mill-Arkitett David Pace - li qed jigi appozitament nominat u dan ghas-spejjez provizorjament ta' l-atturi - jekk ir-repristinar huwiex possibbli u, f'kaz li dan ma huwiex hekk possibbli, huwa ghandu jirrakkomanda dawk ir-rimedji li jistghu talvolta jittiehdu biex id-dannu konsegwit bl-ispoll jigi limitat;

Ghal motivi gja senjalati supra t-tieni domanda qed tigi respinta u hekk ukoll ir-raba' domanda billi din hi ghal kollox inutili anke in bazi ghal dak dettat mill-Artikolu 223(1) tal-Kap. 12.

Il-kawza qed tigi differita ghall-iskop fuq imsemmi ghad-9 ta' Dicembru 2002, spejjez rizervati ghall-gudizzju finali.

(ft) Philip Sciberras

Onor. Philip Sciberras
Imhallef

(ft) Emanuel Sciriha

Emanuel Sciriha
Deputat Registratur